

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

De Voorzitter van de Sociaal-Economische Raad
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
Telefoon (070) 333 44 44
Telefax (070) 333 40 33

Uw brief

Ons kenmerk

Doorkiesnummer

AVB/VDB/03 33708

(070) 333 61 93

Onderwerp

Datum

Contactpersoon

Adviesaanvraag uitbreiding toepassings-
gebied arboregelgeving op zelfstandigen
voor wat betreft zeer ernstige risico's

28 april 2003

M.G. den Held

1. Inleiding

De Arbeidsomstandighedenwet 1998 (Arbowet) kent de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur verplichtingen op te leggen aan zelfstandigen voorzover zij betrekking hebben op arbeid waaraan bijzondere gevaren voor de veiligheid of gezondheid zijn verbonden. Op dit ogenblik zijn op zelfstandigen alleen een beperkt aantal bepalingen gericht op het bestrijden van bijzondere gevaren van toepassing (zoals in artikel 9.5 van het Arbeidsomstandighedenbesluit genoemd). Dit betreft ondermeer het werken met bepaalde bijzonder gevaarlijke stoffen zoals asbest, kwarts en zandsteen; het verrichten van duik- en caissonarbeid, het werken aan elektrische installaties, en het bedienen van torenkranen en funderingsmachines. Daarnaast geldt arboregelgeving voor zelfstandigen op de bouwplaats (artikel 2.39 Arbobesluit). Het uitbreiden van de toepassingsfeer van arboregelgeving op zelfstandigen is onderwerp van publieke aandacht. Het speelt in diverse sectoren, mede als gevolg van de arboconvenantenaanpak van het Ministerie van SZW.

Het kabinet vraagt de opvatting van de SER over een voorstel voor het van toepassing verklaren van een deel van de arboregelgeving op alle zelfstandigen voor zover het een aantal levensbedreigende risico's betreft. In deze adviesaanvraag wordt uitsluitend gedoeld op materiële bepalingen. Algemeen geldende systeemverplichtingen, zoals de verplichte toets door een arbodienst op de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), zouden naar het oordeel van het kabinet onevenredig zwaar wegen voor deze categorie ondernemers, en zijn buiten beschouwing gelaten.

2. Overwegingen

In de eerste plaats gaat het bij het van toepassing verklaren van een deel van de regelgeving op zelfstandigen om het bevorderen van de preventiecultuur voor veilig werkgedrag bij de zelfstandige zelf. Dit kan door een aantal arbobepalingen dat betrekking heeft op zeer ernstige (levensbedreigende) risico's, ook op zelfstandigen van toepassing te verklaren. Hiermee wordt benadrukt dat zij evenzeer zeer ernstige arbeidsrisico's lopen, en dat zij preventieve maatregelen kunnen en dienen te nemen.

Verder werken zelfstandigen vaak in een omgeving met werknemers. Deze kunnen daardoor ook worden blootgesteld aan levensbedreigende risico's die, door het eventueel niet treffen van afdoende voorzorgsmaatregelen door zelfstandigen, kunnen ontstaan. Hierdoor kan sprake zijn van een aantasting van de arbeidsbescherming van werknemers. Het gaat hierbij niet alleen om bouwplaatsen waar regelgeving voor zelfstandigen juist om die reden al is ingevoerd; maar ook om andere werklocaties waar zich zeer ernstige risico's kunnen voordoen.

Een ander punt betreft de dynamiek en variëteit van de arbeidsmarkt. Mensen nemen in steeds meer verschillende rollen deel aan het arbeidsproces. Men is werknemer (soms van verschillende werkgevers), maar vaak ook thuiswerker, freelancer, zelfstandige, of zelf werkgever. Steeds meer werken mensen met elkaar in gelijke omstandigheden, maar met een verschillende arbeidsstatus. Een werknemer die de overstap maakt naar het zelfstandige ondernemerschap valt opeens vrij van vrijwel alle materiële arbeidsbeschermende maatregelen, mede daar een kenmerk van de zelfstandige is dat deze niet in een gezagsrelatie staat en daardoor minder snel gedwongen kan worden om gezondheidsrisico's te nemen. Voor zeer ernstige (levensbedreigende) risico's kan het niet van toepassing zijn van de betreffende arboregels echter als onwenselijk worden gekenmerkt gegeven de levensbedreigende aard van deze risico's.

3. Definitie van de zelfstandige

Een zelfstandige wordt gedefinieerd als de 'zelfstandig werkende': een ieder die arbeid verricht zonder werknemer te zijn in de zin van de Arboret. Als zelfstandige wordt hier ook beschouwd de natuurlijke persoon die arbeid doet verrichten en ook zelf arbeid verricht (ook wel de 'meewerkende werkgever' genoemd).

4. De materiële regelgeving voor zelfstandigen

Voor de zelfstandige noemt artikel 9.5 van het Arboret een aantal artikelen die al van toepassing zijn. In aanvulling op deze bepalingen wordt de SER gevraagd haar mening te geven over het voorstel voor het van toepassing verklaren van onderstaande bepalingen op zelfstandigen.

a. De zeer ernstige (levensbedreigende) risico's

Op zelfstandigen worden van toepassing de relevante bepalingen uit de lijst van ernstige beboetbare feiten (zijnde bijlage 2 bij beleidsregel 33 van de Beleidsregels Arbeidsomstandighedenwetgeving), voorzover deze al niet zijn opgenomen in art. 9.5 van het Arboret. Overtredingen hierop worden bestuursrechtelijk gesanctioneerd. Deze feiten zijn werkzaamheden en situaties die zeer ernstig gevaar (kunnen) opleveren voor

personen. Indien een dergelijke werkzaamheid of situatie wordt geconstateerd, dan zal in de meeste gevallen worden overgegaan tot het stilleggen van het werk zoals bedoeld in art. 28 van de Arbowet. In de lijst (bijlage 1 van deze SER-adviesaanvraag) worden éénduidige en van de situatie afhankelijke ernstige beboetbare feiten onderscheiden.

Bij éénduidige feiten is altijd sprake van zeer ernstig gevaar voor personen. In het geval van situatieafhankelijke feiten hoeft niet altijd zeer ernstig gevaar te bestaan voor personen. De ernst van het gevaar hangt af van de aard van het werk, de omgeving, het proces of het type arbeidsmiddel. Dit zal door een inspecteur ter plekke moeten worden vastgesteld op dezelfde wijze als dat dit nu al gebeurt bij werkgevers/werknemers.

Op zelfstandigen worden voorts van (overeenkomstige) toepassing de relevante bepalingen die strafrechtelijk gesanctioneerd worden en die gericht zijn op zeer ernstige risico's.

Dat zijn:

- uit de Arbowet:
 - art. 10, voorkomen van gevaar voor derden
 - art. 32, algemene bepaling betreffende vermijden van levensgevaar of ernstige schade aan de gezondheid
- uit het Arbobesluit:
 - art. 4.5, eerste en tweede lid, verbod te roken of te eten en drinken bij gevaarlijke stoffen in categorieën als 'ontploffbaar' en 'vergiftig';
 - art. 4.6, eerste en tweede lid, vermijden gevaar van verstikking, etc.

b. De zelfstandig werkende prostitué(e)s

Met de 'opheffing van het bordeelverbod' beoogde de overheid bescherming van prostitué(e)s die in seksinrichtingen werken. De Tweede Kamer verlangde toepasselijkheid van arboregelgeving voor zelfstandige prostitué(e)s¹. Op deze categorie zelfstandigen zijn – in lijn met het hiervoor aangeduide – alléén de bepalingen van artikel 9.5 van het Arbobesluit van toepassing. Omdat het kabinet de zelfstandig werkende prostituée op sociaal-economische gebied gelijkstelt met andere zelfstandigen, lijkt het niet wenselijk om een uitzondering voor deze categorie te maken. In dit kader vraagt het kabinet of de SER deze opvatting deelt, en zo nee, welke onderdelen van de arbeidsomstandighedenregelgeving op deze categorie zelfstandigen dan van toepassing moeten worden verklaard.

5. Voorlichting en handhaving

Een essentiële voorwaarde voor het tot stand brengen van een preventiecultuur voor veilig werkgedrag bij zelfstandigen is dat, vanuit de overheid of via andere kanalen, over zeer ernstige risico's ook actieve en gerichte voorlichting plaatsvindt; evenzeer als adequaat toezicht door de Arbeidsinspectie op het naleven van deze voor zelfstandigen nieuwe bepalingen.

Indien het komt tot de uitbreiding van de toepassings sfeer van de arboregelgeving op zelfstandigen zal derhalve adequate voorlichting hiervoor worden ontwikkeld. Dit betreft een informatiepakket van overheidswege. Daarnaast zal actief worden samengewerkt met vertegenwoordigende brancheorganisaties voor aanvullende voorlichting- en

¹ De aangenomen Motie Barth, TK 1999-2000, 25437 nr. 21, verzoekt in de context van 'opheffing van het bordeelverbod' een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 16, zevende lid, van de Arbeidsomstandighedenwet 1998 van toepassing te verklaren op zelfstandig werkende prostitué(e)s.

informatiemaatregelen. Vanuit de vertegenwoordigende brancheorganisaties kan worden overwogen om het volgen van (beperkte) trainingen bij diverse opleidingsinstituten te bevorderen. Eventueel kan analoog aan bepalingen uit diverse CAO's door brancheorganisaties bijvoorbeeld een scholingsfonds worden opgericht waaruit financiële tegemoetkomingen voor relevante opleidingen/trainingen kunnen worden verstrekt.

- ./ De zelfstandigen moeten bereikt kunnen worden door de Arbeidsinspectie (zie bijlage 2 voor aantallen zelfstandigen zonder personeel in Nederland). Dat lijkt in redelijke mate mogelijk. Indien arboregels met betrekking tot zeer ernstige risico's ook voor zelfstandigen gaan gelden, zal handhaving ervan door de Arbeidsinspectie plaatsvinden. Uit oogpunt van effectiviteit en efficiëntie is dan als eerste te kiezen voor een geïntegreerde aanpak. Dat wil zeggen een aanpak binnen de gangbare selectie van te inspecteren sectoren en/of werkzaamheden.

Wat betreft zelfstandigen ligt inspectie op locatie van de eventuele opdrachtgever voor de hand. In de reguliere inspectieprojecten wordt dan, waar het relevant kan zijn, gekeken naar de inzet van zelfstandigen. Verder zijn er mogelijkheden om binnen reguliere bedrijfstakinspecties ook zelfstandigen te bereiken die op hun eigen locatie werken. Hiermee lijken de situaties waarin zelfstandige zeer ernstige (levensbedreigende) risico's lopen afdoende door de Arbeidsinspectie te kunnen worden bereikt.

6. De internationale context

Op 18 februari 2003 is door de Europese Raad een Aanbeveling van de Raad aan de lidstaten van de EU opgesteld, waarin de lidstaten opgeroepen worden zich in te spannen voor de verbetering van arbeidsomstandigheden van zelfstandigen.

- ./ Niet alleen in Nederland doet zich de vraag voor of, en zo ja in welke mate, zelfstandigen onder de arbeidsomstandighedenregelgeving zouden moeten vallen. In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de mate waarin deze problematiek geregeld is in de Europese lidstaten. Daaruit blijkt dat in een aantal lidstaten zelfstandigen (nagenoeg) geheel onder de toepassingsfeer van de nationale arboregelgeving vallen. In een aantal andere landen is arboregelgeving van toepassing wanneer men met anderen samenwerkt. Verder bestaan er in enkele landen verplichtingen voor zelfstandigen vanuit (verplichte) verzekeringsmaatschappijen. Daarnaast is er een grote groep landen, waaronder Nederland, waar alleen een aantal bijzondere risico's zijn afgedekt. Daarnaast kan er op worden gewezen dat artikel 3 van het Europees Sociaal Handvest als grondbeginsel heeft dat iedereen die werkt (werknemers, ambtenaren én zelfstandigen) dezelfde veiligheid- en gezondheidsbescherming moet genieten.

7. Samenvattend

- Steunt de SER de kabinetsopvatting dat de materiële arboregelgeving betrekking hebbend op de zeer ernstige risico's zoals gedefinieerd in paragraaf drie en vier van deze adviesaanvraag van toepassing moet worden op zelfstandigen inclusief de meewerkende werkgever?
- Meent de SER dat arboregelgeving ook moet gelden voor de zelfstandige beroepsuitoefening van prostitué(e)s in seksinrichtingen, en zo ja welke onderdelen van de arboregelgeving?

Het kabinet zou het advies van de SER graag voor 15 september 2003 ontvangen.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(M. Rutte)

Bijlage 1.**Lijst van ernstige beboetbare feiten Arbeidsomstandighedenwet 1998**

Het niet of onjuist gebruiken van ter beschikking gestelde noodzakelijke beveiligingen of persoonlijke beschermingsmiddelen door een werknemer, waardoor ernstig gevaar bestaat voor de werknemer zelf of voor andere personen dan de werknemer.

(artikel 11, Arbowet 1998)

Het werken op, aan of in de nabijheid van wegen waarbij ernstig gevaar bestaat voor aanrijden.

(artikel 3.2, lid 1, Arbobesluit)

Het werken in gebouwen, waarvan wanden, vloeren, plafonds of installaties in zodanige staat verkeren, dat ernstig gevaar bestaat voor instorten, verschuiven, omvallen of kantelen.

(artikel 3.3, lid 1, Arbobesluit)

Het werken op plaatsen, waar ernstig gevaar bestaat voor instorten, verschuiven, omvallen of kantelen van opgeslagen voorwerpen en stoffen.

(artikel 3.3, lid 2, Arbobesluit)

Het aanwezig zijn van niet afgeschermd, direct aanraakbare spanningvoerende delen met een spanning hoger dan 50 volt bij wisselspanning of 120 volt bij zuivere gelijkspanning.

(artikel 3.4, lid 2, Arbobesluit)

Het verrichten van werkzaamheden aan of in de nabijheid van onder spanning staande elektrische installaties, toestellen of leidingen met een spanning van hoger dan 50 volt bij wisselspanning of 120 volt bij zuivere gelijkspanning zonder het treffen van de nodige veiligheidsmaatregelen.

(artikel 3.5, lid 3, Arbobesluit)

Het werken op arbeidsplaatsen waar een doeltreffende vluchtweg ontbreekt of is geblokkeerd en waarbij ernstig gevaar bestaat op brand, explosie of plotselinge blootstelling aan gevaarlijke stoffen.

(artikel 3.6, lid 1, en artikel 3.7, lid 1, Arbobesluit)

Het werken op hoogten van meer dan 2.50 meter waarbij geen of onvoldoende voorzieningen zijn getroffen tegen vallen.

(artikel 3.16, lid 1, Arbobesluit)

Het werken op hoogten van meer dan 2.50 meter waarbij geen of onvoldoende voorzieningen zijn getroffen tegen de gevolgen van vallen.

(artikel 3.16, lid 3, Arbobesluit)

Het zodanig ingericht zijn van een arbeidsplaats dat daardoor ernstig gevaar bestaat getroffen te worden door ongewild in beweging komende of vrijkomende voorwerpen, producten, vloeistoffen of gassen.¹⁾

(artikel 3.17, Arbobesluit)

Het toepassen van een laadplatform dat niet is afgestemd op de te vervoeren lading.

(artikel 3.18, lid 2, Arbobesluit)

Het werken op hoogten van meer dan 2.50 meter op instabiele en onvoldoende stevige werkplekken op bouwplaatsen.
(artikel 3.28, lid 1, Arbobesluit)

Het werken op een bouwplaats indien bovengrondse elektriciteitsleidingen niet omgeleid zijn of spanningsloos zijn gemaakt of, indien dit niet mogelijk is, hekken of waarschuwingsborden ontbreken.
(artikel 3.29, lid 2, Arbobesluit)

Het werken op bouwplaatsen waarbij ernstig gevaar bestaat voor personen als gevolg van beschadiging van ondergrondse elektriciteitsleidingen en -kabels.
(artikel 3.29, lid 5, Arbobesluit)

Het werken in bouwputten, tunnels, bij uitgravingen of andere ondergrondse werkzaamheden waarbij onvoldoende stut- of taludvoorzieningen zijn getroffen tegen instortings- of overstromingsgevaar.
(artikel 3.30, lid 1, Arbobesluit)

Het bij grondverzetwerkzaamheden niet op veilige afstand houden van de uitgegraven aarde, gebruikte materialen en voertuigen, waardoor werknemers ernstig gevaar lopen bedolven te worden.
(artikel 3.30, lid 2, Arbobesluit)

Onvoldoende draagkrachtige bekistingen, tijdelijke stutten of schoren op een bouwplek, waardoor werknemers ernstig gevaar lopen beknelde te raken of bedolven te worden.
(artikel 3.31, lid 2, Arbobesluit)

Het zonder beschermingsmaatregelen betreden van of werken in zones in de winningsindustrie in dagbouw waar gevaar bestaat voor verstikking, bedwelming, vergiftiging, brand of explosie.
(artikel 3.34, lid 1, Arbobesluit)

Het ontbreken van twee afzonderlijke uitgangen in verbinding met de oppervlakte bij een ondergrondse ontginning.
(artikel 3.37c, lid 1, Arbobesluit)

Het niet zo spoedig mogelijk na het delven ondersteuning aanbrengen, terwijl dit vanwege de instabiliteit van het terrein noodzakelijk is voor de veiligheid van de werknemers.
(artikel 3.37e, lid 1, Arbobesluit)

Het in een machinekamer op een mijnbouwinstallatie ontbreken van twee tegenover elkaar gelegen uitgangen met voldoende trap- of ladderverbindingen vanaf de vloer.
(artikel 3.37n, lid 2, Arbobesluit)

Het ontbreken van maatregelen of voorzieningen bij aanwezigheid van kankerverwekkende of mutagene stoffen waarbij ernstig gevaar bestaat voor plotselinge blootstelling.
(artikel 4.4, Arbobesluit)

Het ontbreken van maatregelen of voorzieningen bij aanwezigheid van gevaarlijke stoffen waardoor ernstig gevaar bestaat voor brand of explosie of gezondheidsbedreigende blootstelling aan gevaarlijke stoffen, dampen en gassen.

(artikel 4.4, lid 1, Arbobesluit)

Onvoldoende of onjuiste maatregelen of voorzieningen bij het werken met gevaarlijke stoffen waardoor ernstig gevaar bestaat voor brand of explosie of gezondheidsbedreigende blootstelling aan gevaarlijke stoffen, dampen en gassen.

(artikel 4.4, lid 2, Arbobesluit)

Onvoldoende of onjuiste maatregelen of voorzieningen bij het werken aan reservoirs, installaties, verpakkingen e.d. met gevaarlijke stoffen waardoor ernstig gevaar bestaat voor brand of explosie of gezondheidsbedreigende blootstelling aan gevaarlijke stoffen, dampen en gassen bestaat.

(artikel 4.4, lid 3, Arbobesluit)

Het schoonmaken, onderhouden, verbouwen, herstellen en slopen van K1-, K3-, KT- of T-schepen, zonder veiligheids- en gezondheidsverklaring van een gasdeskundige.

(artikel 4.7, lid 3, Arbobesluit)

Het niet werken volgens een vooraf opgesteld werkplan, als bedoeld in Bijlage VB van de Arbeidsomstandighedenregeling, met betrekking tot opbouw, installeren, monteren, assembleren, danwel verwijderen na ontbranding, van professioneel vuurwerk.

(artikel 4.8a, lid 1, Arbobesluit)

Het blootstellen van werknemers aan concentraties van stoffen in de inademingslucht van meer dan twee maal de bestuurlijke MAC-waarde of wettelijke grenswaarde (vast te stellen over de blootstellingperiode(n) waarop deze waarden betrekking hebben) of van meer dan de ceilingwaarde.

(artikel 4.9, lid 1, juncto artikel 4.8b, lid 3, Arbobesluit)

Het werken met stoffen als bedoeld in beleidsregel 4.9-1 onder 2, 3 en 4, en beleidsregel 4.18-1 onder 3, 4 en 5, waarbij direct contact met huid en ogen mogelijk is en kan leiden tot ernstige schade aan de gezondheid.

(artikel 4.9, lid 1, juncto artikel 4.18, lid 1, Arbobesluit)

Het blootstellen van werknemers aan concentraties van kankerverwekkende en mutagene stoffen in de inademingslucht boven de wettelijke grenswaarde.

(artikel 4.16, lid 2, Arbobesluit)

Het niet zo laag mogelijk houden van de concentratie van asbeststof in de lucht, door :

- het niet verzamelen en verpakken van asbesthoudende afvalstoffen in voor asbest geschikte verpakking,
- het niet spoedig verzamelen en verpakken van asbesthoudende afvalstoffen in geschikte, gesloten en gekenmerkte verpakking, of
- het gebruik van elektrisch of pneumatisch aangedreven verspanende werktuigen met een toerental
 - > 100wentelingen per minuut of een lineaire zaagsnelheid > 25 meter per minuut bij het repareren, onderhouden of slopen van asbesthoudende producten.

(artikel 4.45, lid 1, Arbobesluit, juncto lid 2, juncto artikel 4.54, lid 1)

Het blootstellen van werknemers aan concentraties van asbest in de inademingslucht boven de grenswaarde van 0,3 vezel per kubieke centimeter, vastgesteld, berekend of gemeten over een referentieperiode van acht uur.
(artikel 4.46, lid 1, Arbobesluit)

Het, bij slopen en verwijderen van asbest of crocidoliet of van producten die deze stoffen bevatten, niet treffen van maatregelen zoals die, ingevolge artikel 4.55, lid 1, onder a tot en met d, moeten zijn opgenomen in het in artikel 4.54, lid 3, bedoelde werkplan.
(artikel 4.55, lid 2, Arbobesluit, juncto artikel 4.54, lid 3)

Het blootstellen van werknemers aan concentraties van crocidolietstof in de inademingslucht boven de grenswaarde van 0,1 vezel per kubieke centimeter, vastgesteld, berekend of gemeten over een referentieperiode van acht uur.
(artikel 4.56, lid 2, Arbobesluit)

Het niet spoedig verzamelen en verpakken van crocidoliethoudende afvalstoffen.
(artikel 4.56, lid 3, Arbobesluit)

Het verzamelen en verpakken van crocidoliethoudende afvalstoffen in voor crocidoliet ongeschikte verpakking.
(artikel 4.56, lid 3, Arbobesluit)

Het ontzanden van gietstukken, door middel van stralen, buiten de voor dat doel bestemde gesloten toestellen of ruimten
(artikel 4.61, lid 3, Arbobesluit)

Het bij ontzanden van gietstukken, door middel van stralen, afvoeren van afgezogen lucht naar ruimtes waar personen moeten verblijven.
(artikel 4.61, lid 5, Arbobesluit)

Het werken met producten die meer dan de in artikel 4.32a, lid 3 tot en met 6, Arboregeling aangegeven toegestane hoeveelheid vluchtige organische stof bevatten, in situaties waarvoor dit op grond van artikel 4.32a, lid 1, Arboregeling (lijmen en verven in binnensituaties), niet is toegestaan.
(artikel 4.62b Arbobesluit)

Het blootstellen van werknemers aan biologische agentia waarbij ernstig gevaar bestaat voor schade aan de gezondheid.
(artikel 4.87, lid 1, Arbobesluit)

Het blootstellen van thuiswerkers aan concentraties van stoffen in de inademingslucht aan meer dan twee maal de bestuurlijke MAC-waarde of wettelijke grenswaarde (vast te stellen over de blootstellingsperiode(n) waarop deze waarden betrekking hebben) of aan meer dan de ceilingwaarde.
(artikel 4.113, Arbobesluit)

Het door thuiswerkers werken met stoffen als bedoeld in beleidsregel 4.9-1 onder 2, 3 en 4, waarbij direct contact met huid en ogen mogelijk is en kan leiden tot ernstige schade aan de gezondheid.

(artikel 4.113, Arbobesluit)

Onvoldoende of onjuiste maatregelen of voorzieningen bij thuiswerk met gevaarlijke stoffen waardoor ernstig gevaar bestaat voor brand of explosie of gezondheidsbedreigende blootstelling aan gevaarlijke stoffen, dampen en gassen.

(artikel 4.115, lid 2, Arbobesluit)

Het verrichten van werkzaamheden zonder gehoorbescherming in situaties waarbij een geluidsniveau optreedt van meer dan:

- 85 dB(A) over een achturige werkdag;
- 130 dB(A) (piekwaarde).

(artikel 6.8, lid 9, Arbobesluit)

(artikel 6.23, lid 8, Arbobesluit: voorschrift voor zeeschepen en luchtvaartuigen)

Het verrichten van duikarbeid, caissonarbeid of overige arbeid onder overdruk zonder dat aan de beperkende voorschriften volgend uit een arbeidsgezondheidskundig onderzoek wordt voldaan.

(artikel 6.14a, lid 5, Arbobesluit)

Het niet aan werknemers ter beschikking stellen van materiaal dat in deugdelijke staat verkeert en van voldoende ademgas van goede kwaliteit.

(artikel 6.15, lid 1, Arbobesluit)

Het verrichten van duikarbeid zonder te worden bijgestaan door een reserveduiker.

(artikel 6.16, lid 1, Arbobesluit)

Het verrichten van duikwerkzaamheden op een diepte van 15 meter (of bij een druk van 1,5 maal 10^5 Pascal) of meer waarbij geen geschikte compressiekamer aanwezig is.

(artikel 6.18, lid 1, Arbobesluit)

Het ontbreken van een compressiekamer bij het verrichten van duikwerkzaamheden op een locatie waarbij de reistijd naar de dichtstbijzijnde behandelafaciliteit met compressiekamer meer dan twee uur bedraagt.

(artikel 6.18, lid 2, Arbobesluit)

Het door één persoon verrichten van caissonarbeid.

(artikel 6.19, lid 1, Arbobesluit)

Het verrichten van caissonwerkzaamheden onder een druk van meer dan 1,5 maal 10^5 Pascal zonder een geschikte compressiekamer.

(artikel 6.20, lid 1, Arbobesluit)

Het ontbreken van een compressiekamer bij het verrichten van caissonarbeid op een locatie waarbij de reistijd naar de dichtstbijzijnde behandelafaciliteit met compressiekamer meer dan twee uur bedraagt.

(artikel 6.20, lid 2, Arbobesluit)

Het gebruiken van arbeidsmiddelen op een andere wijze of plaats dan waarvoor zij zijn ingericht en bestemd.

(artikel 7.3, lid 2, Arbobesluit)

Het niet of onvoldoende treffen van beschermende maatregelen bij het gebruik van een arbeidsmiddel, waardoor ernstig gevaar bestaat voor persoonlijk letsel.
(artikel 7.3, lid 4, Arbobesluit)

Het zodanig geplaatst of ingericht zijn van een arbeidsmiddel dat daardoor ernstig gevaar bestaat voor verschuiven, omvallen, kantelen, oververhitting, brand, ontploffen of directe of indirecte aanraking met elektriciteit.
(artikel 7.4, lid 3, Arbobesluit)

Het zodanig geplaatst of ingericht zijn van een arbeidsmiddel dat daardoor ernstig gevaar bestaat getroffen te worden door ongewild in beweging komende of vrijkomende voorwerpen, producten, vloeistoffen of gassen.
(artikel 7.4, lid 4, Arbobesluit)

Het onderhouden, repareren en reinigen van arbeidsmiddelen die ingeschakeld zijn en onder druk of elektrische spanning staan.
(artikel 7.5, lid 2, Arbobesluit)

Het afstellen van arbeidsmiddelen die ingeschakeld zijn en onder druk of elektrische spanning staan.
(artikel 7.5, lid 3, Arbobesluit)

Het op niet veilige wijze (de)monteren van arbeidsmiddelen.
(artikel 7.5, lid 5, Arbobesluit)

Het ontbreken of onjuist toepassen van voorgeschreven beveiligingen en afschermingen, alsmede het overbruggen dan wel buiten werking stellen van noodzakelijke beveiligingen van arbeidsmiddelen.
(artikel 7.7, lid 1, Arbobesluit)

Het kunnen aanraken van (onderdelen van) arbeidsmiddelen met een zeer hoge of lage temperatuur.
(artikel 7.9, Arbobesluit)

Het loskoppelen en opnieuw aansluiten van een arbeidsmiddel van en op een krachtbron.
(artikel 7.11, lid 2, Arbobesluit)

Het ontbreken van een noodstopvoorziening op arbeidsmiddelen waarbij dit noodzakelijk is.
(artikel 7.16, Arbobesluit)

Het vervoeren van personen met een mobiel arbeidsmiddel dat daartoe niet is uitgerust.
(artikel 7.17a, lid 1 Arbobesluit)

Het gebruik van mobiele arbeidsmiddelen (m.u.v. heftrucks) waarmee personen kunnen worden vervoerd zonder beschermingsconstructies ter voorkoming van kantelen of de gevolgen daarvan.
(artikel 7.17a, lid 2, Arbobesluit)

Het gebruik van heftrucks waarmee personen kunnen worden vervoerd zonder beschermingsconstructies ter voorkoming van kantelen of de gevolgen daarvan.
(artikel 7.17a, lid 5, Arbobesluit)

Het ontbreken van een rem- en stopvoorziening, alsmede een noodstopvoorziening voorzover deze noodzakelijk is, op een mobiel arbeidsmiddel met eigen aandrijving.
(artikel 7.17b, lid 2, Arbobesluit)

Het meerijden op mobiele arbeidsmiddelen met eigen aandrijving zonder speciaal daartoe ingerichte veilige plaatsen.
(artikel 7.17c, lid 2, Arbobesluit)

Het zwaarder belasten van een hijs- of hefwerktuig, dan de toegelaten bedrijfslast of dan een veilig gebruik toelaat.
(artikel 7.18, lid 2, Arbobesluit)

Het zodanig opgesteld zijn van hijs- en hefwerktuigen, dat daardoor ernstig gevaar bestaat dat lasten werknemers kunnen raken.
(artikel 7.18, lid 5, Arbobesluit)

Het zich bevinden van werknemers onder hangende lasten.
(artikel 7.18, lid 6, Arbobesluit)

Het zodanig gebruik van een mobiel hijs- of hefwerktuig dat daardoor ernstig gevaar bestaat voor kantelen, ongewild in beweging komen of wegglijden.
(artikel 7.18a, lid 3, Arbobesluit)

Het gebruik van hijs- en hefwerktuigen in slechte weersomstandigheden.
(artikel 7.18a, lid 13, Arbobesluit)

Het hijsen of heffen van personen op een onbeveiligd platform.
(artikel 7.18b, lid 1, Arbobesluit)

Het overbelasten van laad- en losgerei met meer dan 10%.
(artikel 7.20, lid 4, Arbobesluit)

Het ontbreken van technische of organisatorische maatregelen, indien zich in een schacht twee of meer liften bevinden, om te voorkomen dat personen bij werkzaamheden aan een van de liften, getroffen worden door een naastliggende lift.
(artikel 7.21, lid 1, Arbobesluit)

Het niet stilzetten van de naastgelegen lift tijdens werkzaamheden in een liftschacht waarbij gevaren veroorzaakt door deze lift niet zijn tegengegaan.
(artikel 7.21, lid 2, Arbobesluit)

Het vervoeren van personen met een hijs- of hefwerktuig, dat daarvoor niet is bestemd of ingericht.
(artikel 7.22, lid 1, Arbobesluit)

Het vervoer van personen in een werkbak waarbij sprake is van:

- een onveilige of ondeugdelijke werkbak of
- een daartoe onvoldoende toegerust hijs- of hefwerktuig of
- de bedieningsplaats van het hijs- en hefwerktuig niet permanent bemand is.

(artikel 7.22, lid 3, Arbobesluit)

Het hijsen of heffen van luiken van schepen zonder dat deze daartoe geschikte bevestigingen hebben voor het vastmaken van hijsgereedschap.

(artikel 7.25, lid 1, Arbobesluit)

Het plaatsen of verwijderen van luiken op schepen terwijl in het ruim onder de luikopening wordt gewerkt.

(artikel 7.25, lid 6, Arbobesluit)

Het laden en lossen van schepen zonder dat luiken die niet afdoende tegen verplaatsing kunnen worden geborgd, verwijderd zijn.

(artikel 7.25, lid 7, Arbobesluit)

Het opnieuw gebruiken van voor eenmalig gebruik bestemde bind- of hijsmiddelen.

(artikel 7.27, lid 2, Arbobesluit)

Het niet aanwezig zijn van middelen zodat werknemers bij het aanbrengen of verwijderen van sjorringen van containers aan ernstig gevaar worden blootgesteld.

(artikel 7.28, Arbobesluit)

Het gebruik van ladders of trappen die onvoldoende sterk en stijf zijn.

(artikel 7.33, lid 1, Arbobesluit)

Het werken op onstabiel opgestelde ladders of trappen.

(artikel 7.33, lid 2, Arbobesluit)

Het werken op ladders of trappen van onvoldoende lengte, waardoor stevige steun voor handen en voeten ontbreekt.

(artikel 7.33, lid 2, Arbobesluit)

Het werken op een overbelaste steiger.

(artikel 7.34, lid 3, Arbobesluit)

Het werken op verrijdbare steigers die niet zijn beveiligd tegen ongewilde verplaatsing.

(artikel 7.34, lid 4, Arbobesluit)

Het ontbreken van een noodstopvoorziening op hijs- en hefwerktuigen die in de winningsindustrie met behulp van boringen worden gebruikt

(artikel 7.36b, lid 5, Arbobesluit)

Het verrichten van trekkerarbeid, het werken met wilde, giftige of andere dieren die gevaar opleveren, het industrieel slachten of werken onder tempodwang door jeugdige werknemers zonder toezicht.

(artikel 7.39, Arbobesluit)

Het ontbreken of het onjuist toepassen van voorgeschreven beveiligingen, alsmede het overbruggen dan wel buiten werking stellen van noodzakelijke beveiligingen aan arbeidsmiddelen in thuiswerksituaties.

(artikel 7.41, lid 1, Arbobesluit)

Het niet ter beschikking stellen van doeltreffende persoonlijke beschermingsmiddelen aan werknemers bij werkzaamheden, waardoor ernstig gevaar bestaat voor veiligheid of gezondheid van betrokken werknemers.

(artikel 8.3, lid 1, Arbobesluit)

Bijlage 2

Aantal zelfstandigen zonder personeel

Het aantal zelfstandigen zonder personeel is de laatste jaren in absolute zin gestaag toegenomen. Het aantal is toegenomen van 300.000 halverwege de jaren negentig tot meer dan 350.000 in 2001. Het aandeel in de beroepsbevolking bleef echter gelijk rond de 5%. Als de ontwikkeling van eenmansbedrijven per sector bekeken wordt, kom een gedifferentieerder beeld naar voren. De snelst groeiende sectoren voor zelfstandigen zonder personeel zijn de bouwsector, de zakelijke dienstverlening en de non-profitsector. De landbouw met van oudsher veel kleine zelfstandigen kent een afname van het aantal ondernemers zonder werknemers. Onderstaand zijn in tabelvorm gegevens van het CBS opgenomen.

Verder starten naar schatting jaarlijks zo'n 40.000 personen in de belangrijkste sectoren een eigen onderneming. Van alle starters had 90 procent in 1998 geen personeel in dienst. Van deze groep wil 25 procent in de toekomst wel personeel; 44 procent ofwel ruim 16.000 starters, verwachten ook in de toekomst zeker geen personeel aan te nemen (Werkdocument SZW, *Een eigen bedrijf ... een begaanbare weg voor werknemers?*, juli 1998). Drie kwart van de starters zonder personeel begint na het 35^e levensjaar (EIM, *Drie groepen starters uit 1998*, Zoetermeer, 1999). Startende bedrijven zijn van bijzonder groot belang voor werkgelegenheidscreatie. (*Jonge bedrijven creëren de helft van de nieuwe banen*, Persbericht Ministerie van EZ, 6-7-2000; en: EIM, *Het belang van bedrijfstypen voor de werkgelegenheidsontwikkeling*, Zoetermeer, juli 2000)

Een grote groep (startende) zelfstandigen zonder personeel combineert de activiteiten als ondernemer met andere activiteiten als werk in loondienst, het volgen van een opleiding of het verzorgen van huishoudelijke taken. Ongeveer 12 procent van de starters is minder dan 15 uur per week werkzaam in de nieuwe onderneming. Bij de start van het bedrijf oefent de helft van de ondernemers het bedrijf uit naast andere activiteiten en na ruim twee jaar is dit aandeel gedaald tot eenderde (EIM, *Oplevend ondernemerschap in Nederland*, Zoetermeer, 1997). Daarnaast zijn gegevens uit de EBB -over werknemers die tevens een eigen bedrijf hebben- verwerkt in de Statistiek Arbeidsrekeningen: in 1996 waren 70.000 werknemers actief in een eigen bedrijf naast het werken in loondienst.

Bedrijven zonder werknemers (Bron: CBS, Statline; aantallen per 1 januari)

Jaar	Bedrijven zonder Werknemers
1993	321.125
1994	315.210
1995	303.935
1996	308.935
1997	300.735
1998	321.775
1999	334.695
2000	341.035
2001	355.130

Bijlage 3

Toepassing van de nationale wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk (bijlage uit Aanbeveling van de Raad aan de lidstaten betreffende de toepassing van de wetgeving inzake de gezondheid en de veiligheid op het werk van zelfstandigen).

A. TOEPASSING UITGEBREID TOT ZELFSTANDIGEN

PORTUGAL: zelfstandigen vallen onder de regeling, die zonder onderscheid op werknemers en zelfstandigen van toepassing is.

IERLAND: de wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk is van toepassing op zelfstandigen.

VERENIGD KONINKRIJK: in de basisbepalingen van de *Health and Safety Act 1974* en de *Workplace (Health, Safety and Welfare) Regulations 1992* wordt het begrip ‘arbeid’ gedefinieerd als arbeid als werknemer of als zelfstandige. De *Health and Safety Act 1974* bevat ook een aantal verplichtingen voor zelfstandigen, evenals de *Management of Health and Safety Regulations*, op grond waarvan zij verplicht zijn een risico-inventarisatie en -evaluatie uit te voeren. Ook de *Work Equipment Regulations 1992* is uitdrukkelijk van toepassing op zelfstandigen. Krachtens de *Health and Safety (Working on Display Screen Equipment) Regulations* zijn weliswaar een aantal voorschriften van Richtlijn 90/270/EEG van toepassing op zelfstandigen, maar de bescherming die deze bieden is minder uitgebreid dan die voor werknemers. Daarentegen zijn de *Regulations on Manual Handling of loads and Personal Protective Equipment* niet van toepassing op zelfstandigen.

DENEMARKEN: de wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk (§ *2arbejds miljøloven*) is van toepassing op alle voor een werkgever verrichte arbeid. Een dergelijk criterium, dat het begrip ‘werknemer’ buiten beschouwing laat, sluit zelfstandigen dus niet van het toepassingsgebied van de wet uit. Tal van regels uit de wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk zijn echter slechts relevant in het kader van een vaste arbeidsverhouding tussen een werkgever en een werknemer, bijvoorbeeld die inzake voorlichting, instructie en scholing. Derhalve bestaan er dan ook minder regels voor zelfstandigen dan voor werknemers. Het gaat hierbij om de algemene beginselen van de wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk, de voorschriften met betrekking tot het gebruik van arbeidsmiddelen of de organisatie en uitvoering van het werk.

ZWEDEN: de Arbeidsomstandighedenwet is ten dele op de werkgever zelf van toepassing. Dat geldt ook voor louter gezinsbedrijven, bijvoorbeeld ten aanzien van het gebruik van arbeidsmiddelen of gevaarlijke stoffen. Bijgevolg is de Zweedse wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk gedeeltelijk van toepassing op zelfstandigen.

B. TOEPASSING IN PRINCIPE BEPERKT TOT WERKNEMERS IN DE ZIN VAN ARTIKEL 137 A.

FINLAND: De Finse wet op de bescherming van werknemers is van toepassing op arbeid die door werknemers op contractbasis en tegen beloning wordt verricht voor rekening en onder toezicht van een werkgever. Zij is niet van toepassing op zelfstandigen. De bepalingen inzake gezondheid op het werk zijn echter ook van toepassing op zelfstandigen.

DUITSLAND en OOSTENRIJK: de wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk is slechts op werknemers van toepassing. Zelfstandigen vallen er niet onder.

BELGIË: over het algemeen vallen zelfstandigen niet onder de wetgeving, behalve wanneer zij op een bouwplaats werken of in het geval van onderaanneming.

LUXEMBURG: de bepalingen zijn niet van toepassing op zelfstandigen, behalve wanneer zij op een bouwplaats werken. Zelfstandigen vallen echter wel onder de *Code des assurances sociales* en zijn verzekerd bij de *Association d'assurance contre les accidents – section industrielle*. Zij zijn derhalve verplicht zich strikt te houden aan de 'Voorschriften inzake ongevallenpreventie' van deze verzekeringsmaatschappij.

NEDERLAND: de *Arbowet* is niet direct van toepassing op zelfstandigen. In sommige gevallen echter, bijvoorbeeld wanneer het bouwplaatsen betreft, moet een zelfstandige die werkzaamheden uitvoert in een onderneming waar werknemers te werk zijn gesteld, de relevante bepalingen van de wetgeving in acht nemen met het oog op de bescherming van genoemde werknemers.

GRIEKENLAND: de regelgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk is niet van toepassing op zelfstandigen. De uitzonderingen vloeien rechtstreeks voort uit het Gemeenschapsrecht (bouwplaatsen, coördinatie).

ITALIË: de regelgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk is niet van toepassing op zelfstandigen. In sommige gevallen echter, met name wanneer een zelfstandige werkzaamheden moet uitvoeren in ondernemingen waar werknemers te werk zijn gesteld, kan hij verplicht zijn de regelgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk in acht te nemen, doch uitsluitend met het oog op de bescherming van genoemde werknemers.

SPANJE: zelfstandigen zijn uitgesloten van de toepassings sfeer van de regelgeving. De regels met betrekking tot samenwerking en coördinatie zijn evenwel op hen van toepassing wanneer zij op een arbeidsplaats aanwezig zijn waar werknemers werkzaam zijn. Ook de voorschriften voor bouwplaatsen bevatten regels die van toepassing zijn op zelfstandigen.

FRANKRIJK: over het algemeen zijn de bepalingen noch op zelfstandigen, noch op de werkgevers zelf van toepassing (behalve wanneer deze zelf op een bouwplaats werkzaam zijn).

N.B.: er is een onderzoek begonnen om de toepassing uit te breiden tot zelfstandigen in de nucleaire sector.